

Podkreśl poprawną odpowiedź.

Są to rymy
dokładne/niedokładne   męskie/żeńskie   parzyste/krzyżowe/okalające

Archaizmy

70. Podaj współczesną wersję podanych archaizmów.

<i>nierychło</i> –	<i>onegdaj</i> – .....
<i>ozwać się</i> –	<i>mniemać</i> – .....
<i>azali</i> –	<i>ostać</i> – .....
<i>jużci</i> –	<i>wartko</i> – .....

71. Znajdź archaizmy w podanych frazeologizmach. Podkreśl je.

Oddać komuś z nawiązką	Dąć w czyją dudkę
Łut szczęścia	Trafić w sedno

72. Oceń poprawność poniższego zdania.

Onegdaj byłem w Warszawie.
.....

73. Wyjaśnij znaczenie podanych wyrazów.

kasztelan – .....
asesor – .....
rejent – .....
podstoli – .....
klucznik – .....
podczaszy – .....

Magdalena Samozwaniec, Maria i Magdalena

74. Z fragmentu zamieszczonego w podręczniku wypisz wymienione postaci i określ ich stopnie pokrewieństwa.

.....
.....

75. „Król Słońce” – tak został nazwany ojciec. O czym świadczy takie sformułowanie? Określ relacje córek z ojcem.

76. Napisz pracę na temat *Współczesny ojciec*. Zapisz ją na osobnej kartce lub w zeszyście.

Christiane F., *My, dzieci z Dworca ZOO*

77. Jak oceniasz sytuację w domu bohaterki opisaną we fragmencie zamieszczonym w podręczniku?

78. Na podstawie definicji zamieszczonej w słowniku języka polskiego wyjaśnij różne znaczenia słowa *harmonia*. Wypisz je. Jak nazywamy słowo, które ma kilka znaczeń?

79. Czy w domu Christiane panowała harmonia? Co należy zrobić, by w rodzinie panowały przyjazne relacje?

80. Porównaj oba teksty. Wnioski zapisz w tabeli.

Maria i Magdalena	My, dzieci z Dworca ZOO

Blog

81. Zaproponuj kilka tematów i tytułów internetowego bloga.

.....

.....

.....

.....

82. Podkreśl sformułowania, które według ciebie są charakterystyczne dla bloga. Uzasadnij swoje zdanie.

blog to opowieść o rzeczach zwykłych, codziennych; można pisać bloga nawet wtedy, gdy się nie ma nic do powiedzenia; blog nie powinien być promowany; wpisy na blogu mogą zawierać błędy ortograficzne i stylistyczne; na blogu obowiązują zasady wymyślone przez jego autora; blog powinien mieć określoną kompozycję; szata graficzna na blogu nie ma znaczenia; blog powinien mieć intrygujący tytuł; podczas pisania bloga warto zaglądać na blogi innych twórców i pisać komentarze; na blogu można umieszczać skopiowane teksty z internetu; napisane teksty powinny być wyłącznie poważne; można na swoim blogu umieszczać zdjęcia znalezione w internecie; blog powinien być prowadzony systematycznie; krój czcionki i rozmiar nie ma znaczenia dla popularności bloga; blog to sprzedawanie własnej osobowości; pisanie bloga nie wymaga żadnego wysiłku; na blogu można powielać wiedzę już znaną; używanie wulgaryzmów i obrażanie ludzi źle świadczą o autorze bloga; tekst na blogu powinien być bardzo długi; blog nie musi być aktualizowany

83. Czy według ciebie podczas pisania bloga warto pamiętać o zdaniu, którego autorem jest Alfred Hitchcock: *Na początku trzęsienie ziemi, a potem napięcie rośnie?* Uzasadnij swoje zdanie.

.....

.....

.....

84. Wykorzystaj wiadomości zawarte w podręczniku oraz wykonane ćwiczenia i opracuj zasady pisania bloga. Swoją pracę zapisz na osobnej kartce lub w zeszyście.

85. Spróbuj stworzyć własny blog, ale najpierw zastanów się i odpowiedz na pytania, które pomogą ci w jego tworzeniu:

- W jakim celu chcesz napisać swój blog?
- Kto będzie odbiorcą twoich wpisów?
- Co chcesz przekazać swoim czytelnikom?
- Jaki tytuł byłby odpowiedni dla twoich wpisów?
- Jaka szata graficzna przyciągnie twoich odbiorców?
- Czy twój blog będzie zawierał zdjęcia i filmy?

Sprawdź, czy pamiętasz...

1. Podaj autora oraz tytuł utworu, z którego pochodzi przytoczony fragment.

a) *...O zła Persefona,
Mogłaś tak wielu łzam dać upłynąć płono?*

e) *Już ona członeczków swych wami nie
odzieje –
Nie masz, nie masz nadzieje!*

b) *Dziwne były jej gesta i misterne wdzięki,
A nim przyszło do szluby i dania mi ręki,
Szliśmy drogą romansów, a czym się
uśmiechał,
Czym się skarżył, czy milczał, czy mówił,
czy wdychał,
Widziałem, żem niedobrze udawał aktora...*

f) *...Czas doktor każdemu,
ale kto pospolitym torem gardzi, temu
tak poznanego lekarstwa czekać nie przystoi!*

c) *Z każdego kąta żalność człowieka ujmuje,
A serce swej pociechy darmo upatruje.*

g) *„Zrób tak, Boże – szepnęłam – by w nieb
Twoich krasie
Wszystko było tak samo, jak tam –
w Czarnolasie!”*

d) *Były takie wieczory, które pamiętam ze
wszystkimi szczegółami. Raz miałam ryso-
wać domy w zeszycie do rachunków. Miały
być szerokie na sześć kratek i wysokie na
cztery. Jeden dom już skończyłam i wiedzia-
łam dokładnie, jak to trzeba zrobić, kiedy na-
gle ojciec usiadł obok. Zapytał, dokąd trzeba
narysować następny domek. Ze strachu nie
liczyłam kratek, tylko zaczęłam zgadywać...*

h) *Otworzyłem okno, a firanka
pofrunęła ku mnie
jak Anka
w trumnie*

i) *Tyś pan wszytkiego świata, Tyś niebo
zbudował
I złotymi gwiazdami ślicznieś uhaftował*

2. Dopisz pojęcia do podanych definicji.

archaizm, anafora, stoicyzm, pieśń, epitafium, kolokwializm, puenta, kontrast, tren, stereotyp, groteska, satyra, karykatura, ironia, charakterystyka pośrednia, charakterystyka bezpośrednia

- ..... – powtórzenie słowa na początku wersu.
- ..... – zaskakujące, często dowcipne zakończenie wypowiedzi podsumowujące lub odwracające jej sens.
- ..... – najstarszy gatunek liryczny, początkowo wykonywany przy akompaniamencie muzyki; utwór stroficzny o regularnej budowie.
- ..... – gatunek poezji żałobnej wyrażający żal z powodu śmierci jakiejś osoby, wychwalający dokonania zmarłego oraz jego zalety.
- ..... – uproszczony, szablonowy obraz kogoś lub czegoś; bazuje na zbiorowych opiniach, uprzedzeniach społecznych.
- ..... – sprzeczność między dosłownym znaczeniem słów a ich intencją.
- ..... – wyraz, który wyszedł z użycia.
- ..... – charakterystyka podana wprost.
- ..... – utwór literacki ośmieszający i piętnujący zjawiska społeczne, wady ludzkie itd.; rzeczywistość przedstawia w krzywym zwierciadle; ma cechy liryki, epiki i dramatu.
- ..... – przedstawienie postaci polegające na przejaskrawieniu pewnych cech, ma na celu ośmieszenie kogoś lub czegoś.
- ..... – charakterystyka wynikająca z wypowiedzi postaci, jej zachowań, opinii o niej innych postaci.
- ..... – sposób przedstawienia dzieła literackiego i plastycznego polegający na ukazaniu świata w sposób zdeformowany i karykaturalnie przejawiony; zawiera elementy kontrastowe (np. logikę i absurd), miesza style i rodzaje.
- ..... – napis nagrobkowy lub utwór literacki w tej samej formie.
- ..... – postawa życiowa polegająca na zachowaniu równowagi w różnych sytuacjach.
- ..... – element języka używany w mowie potocznej.

3. Napisz, w którym wieku żyli:

Jan Kochanowski	Bolesław Leśmian .....
Władysław Broniewski	Sławomir Mrożek .....
Ignacy Krasicki	Krzysztof Kamil Baczyński .....

3. Co mogę, co muszę

Przypowieść o siewcy, Biblia

Przeczytaj przypowieść.

Powściągliwość w sądzeniu. Obłudą

(1) Nie sądzcie, abyście nie byli sądzeni. (2) Bo takim sądem, jakim sądzicie, i was osądzą; i taką miarą, jaką wy mierzycie, wam odmierzą. (3) Czemu to widzisz drzazgę w oku swego brata, a belki we własnym oku nie dostrzegasz? (4) Albo jak możesz mówić swemu bratu: „Pozwól, że usunę drzazgę z twego oka, gdy belka [tkwi] w twoim oku?” (5) Obłudniku, wyrzuć najpierw belkę ze swego oka, a wtedy przejrysz, ażeby usunąć drzazgę z oka twego brata. (6) Nie dawajcie psom tego, co święte, i nie rzucajcie swych pereł przed świnie, by ich nie podeптаły nogami, i obróciwszy się, was nie poszarpały.

Mt 7,1–6

1. Jakie ważne przesłanie zawiera powyższa przypowieść?

.....

2. Jaka postawa człowieka została napiętnowana?

.....

3. Czy przesłanie zawarte w tej przypowieści jest aktualne również i dziś? Uzasadnij swoją odpowiedź. Jak określa się utwory, które wyrażają aktualne przez wszystkie wieki myśli i nauki moralne?

.....

.....

Oto kolejna przypowieść. Przeczytaj ją, a następnie odpowiedz na pytania.

Wdowi grosz

(41) Potem [Jezus] usiadł naprzeciw skarbony i przypatrywał się, jak tłum wrzucał drobne pieniądze do skarbony. Wielu bogatych wrzucało wiele. (42) Przyszła też jedna wdowa i wrzuciła dwa pieniążki, czyli jeden grosz. (43) Wtedy przywołał swoich uczniów i rzekł do nich: „Zaprawdę, powiadam wam: Ta uboga wdowa wrzuciła najwięcej ze wszystkich, którzy kładli do skarbony. (44) Wszyscy bowiem wrzucali z tego, co im zbywało; ona zaś ze swego niedostatku wrzuciła wszystko, co miała, całe swe utrzymanie”.

Mk 12, 41–44

4. Czy wśród znanych ci osób są tacy, którzy bezinteresownie pomagają innym? Jak oceniaś ich postawę?

.....

.....

5. Jakie znasz akcje humanitarne? Kto je organizuje i w jakim celu? Podaj 3 przykłady.

.....

.....

.....

6. Sprawdź w słowniku języka polskiego, co oznacza przymiotnik *charytatywny*. Zapisz jego znaczenie oraz kilka synonimów.

charytatywny – .....

Synonimy: .....

7. Zwróć uwagę, że można zapisać *Samarytanin* i *samarytanin*. Sprawdź w słowniku ortograficznym, w jakim znaczeniu wyraz zapiszemy małą literą, a w jakim – dużą.

.....

.....

8. Biblia jest źródłem wielu związków frazeologicznych. Z przypowieści *Powściągliwość w sądzie*. *Obłuda* pochodzi frazeologizm: *rzucić perły przed wieprze*, co oznacza dawanie komuś tego, czego nie umie on docenić. Wyjaśnij poniższe frazeologizmy pochodzące z Biblii.

zamienić się w słup soli – .....

judaszowe srebrniki – .....

zakazany owoc – .....

miłosierny Samarytanin – .....

manna z nieba – .....

Ziemia Obiecana – .....

hiobowa wieść – .....

plagi egipskie – .....

egipskie ciemności – .....

być alfą i omegą – .....

chleb powszedni – .....

wieża Babel – .....

dobry pasterz – .....

dom zbudowany na piasku – .....

9. Dobierz do podanych frazeologizmów z Biblii właściwe znaczenia. We właściwych miejscach wpisz odpowiadające im litery.

- I. głos wołającego na pustyni (lub na puszczy) – .....

II. kraina mlekiem i miodem płynąca – .....

III. rozdzierać szaty nad kimś/nad czymś – .....

IV. rzucać perły przed wieprze – .....

V. mieć z kimś pański krzyż – .....

VI. nadstawić drugi policzek – .....

VII. umywać od czegoś ręce – .....

VIII. wypić kielich goryczy – .....

IX. być jak z krzyża zdjętym – .....

X. być na świeczniku – .....

A. być obolałym, cierpieć

B. zajmować wysokie stanowisko, być wysoko w jakiejś hierarchii

C. nie brać za coś odpowiedzialności, odcinać się od czegoś

D. ofiarowywać coś cennego osobie, która nie umie tego docenić

E. cierpieć, znosić udręki, przeżywać trudną sytuację

F. kraina żyzna, urodzajna, bogata

G. lamentować, ubolewać z jakiegoś powodu

H. daremne apele, niewysłuchane, pozostające bez odzewu

I. nie odpowiadać przemocą na przemoc

J. cierpieć przez kogoś udręki, kłopotać się z kimś

10. Podane wyrazy połącz w poprawne związki frazeologiczne. Wypisz je i wyjaśnij ich znaczenie.

oliwna, igielne, kainowe, węgielny, ofiarny, Boży, salomonowy, zakazany, kamień, ucho, wyrok, gałązka, znamię, kozioł, palec, owoc

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. Ułóż opowiadanie, w którym użyjesz wybranych przez siebie frazeologizmów. Zapisz je na osobnej kartce lub w zeszyście.

Nazwy miejscowe

12. Wpisz w odpowiednie miejsca podane nazwy miejscowości.

Brzeg, Henryków, Brzeziny, Krynica, Laski, Jeżyce, Chałupy, Dąbrowa, Kamienica, Bobrowo, Lisewo, Jarosław, Koło, Maciejów, Jabłonowo, Czaple, Huta, Konin, Biskupin, Bąkowo, Szydłowiec, Morgi, Mokre, Tomaszów, Jastrzębie, Szczytno, Studzienki, Zielona Góra, Wisła, Turek, Ujście, Piwniczna, Węgorzewo, Krosno, Gródek, Kłodawa, Janki, Boćki

Nazwy topograficzne (nazwy miejscowości związane z charakterystycznymi cechami obszaru: ukształtowaniem terenu, roślinnością, zwierzętami)	Nazwy dzierżawcze, rodowe (nazwy miejscowości pochodzące od imion i nazwisk ich właścicieli, piastowanych przez nich godności)	Nazwy kulturowe (nazwy miejscowości związane z wytworami człowieka)

Możesz wiedzieć więcej...

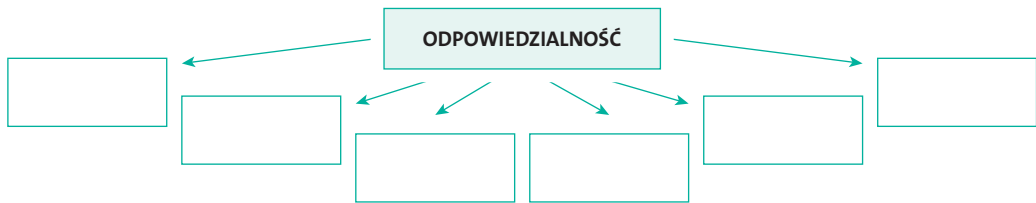
- Nazwy miast, dzielnic, osiedli, wsi piszemy wielką literą, np. Poznań, Mokotów, Rubinkowo, Jeżewo.
- Nazwy mieszkańców miast, osiedli, wsi piszemy małą literą, np. poznanianka, jezewianin.
- Jednowyrazowe nazwy ulic, placów, rynków, parków, zabytków piszemy wielką literą, np. Marszałkowska, Planty, Wawel; także wszystkie wyrazy w nazwach wielowyrazowych, jeśli wchodzi ściśle w skład nazwy własnej, np. Wybrzeże Kościuszkowskie, Zamek Królewski, Ogród Saski.
- Wyrazy: *ulica, plac, rynek, pałac, kopiec, pomnik* piszemy małą literą, jeśli nie wchodzi w skład nazwy własnej, np. ulica 3 Maja, plac Na Rozdrożu.
- Wyraz *aleja* piszemy wielką literą, jeśli w nazwie wystąpi w liczbie mnogiej, np. Aleje Jerozolimskie.
- Wyraz *aleja* piszemy małą literą, jeśli w nazwie wystąpi w liczbie pojedynczej, np. aleja Mickiewicza.

13. Napisz wielką lub małą literą podane nazwy.

(b) .....arbakan	(p) .....omnik Bohaterów Warszawy
(u) .....lica Pana Tadeusza	(p) .....ałac Pod Blachą
(p) .....ark Ujazdowski	(k) .....aplica oo. Paulinów
(b) .....rama Floriańska	(a) .....leje Ujazdowskie
(m).....ost Poniatowskiego	(a) .....leja Róż
(k) .....opiec Kościuszki	(p) .....lac Trzech Krzyży

Józef Tischner, O odpowiedzialności

14. Wypisz skojarzenia z pojęciem odpowiedzialność.

15. Z tekstu O odpowiedzialności wypisz zdania, które mogą być sentencjami.

.....

.....

.....

.....

Odmiana nazw miejscowych

16. Podane nazwy miejscowości zapisz w odpowiednich przypadkach.

Miejscowość	Dopełniacz	Miejscownik
Zakopane		
Sucha Beskidzka		
Nowe		
Rogów		
Biała Podlaska		
Międzyzdroje		
Ustrzyki		
Wysokie Mazowieckie		
Tarnobrzeg		
Małe Ciche		
Ruciane-Nida		
Wadowice		
Nowe Miasto		
Chełmno		

Miejscowość	Dopełniacz	Miejscownik
Gdynia		
Babimost		

17. Wśród podanych nazw miejscowych obcego pochodzenia podkreśl te, które się nie odmieniają.

*Berlin, Praga, Tokio, Grodno, Bonn, Hamburg, Baku, Palermo, Madryt, Wiedeń,
Monte Cassino, Kopenhaga, Helsinki*

18. Wpisz odpowiednie formy podanych nazw miejscowości. W razie potrzeby skorzystaj ze słownika poprawnej polszczyzny.

Kwidzyn   W ..... zwiedziłem średniowieczny zamek.
Zakopane   W czerwcu byliśmy na tygodniowej wycieczce w .....
Białystok   Wczoraj przyjechała do nas znajoma z .....
Kędzierzyn-Koźle   Będziemy mieszkać w .....
Konstancin-Jeziorna   Nie mam żadnych znajomych w .....
Kostrzyn   Na pewno nigdy nie byłam w .....
Krasnystaw   Z przyjemnością obejrzę okolice .....
Lidzbark Warmiński   Niedawno wróciliśmy z .....
Skarżysko-Kamienna   W sierpniu byliśmy w .....
Tomaszów Mazowiecki   Adam wybrał się do .....
Ujazd   Babcia Bartka mieszka w .....

Leszek Kołakowski, *O tolerancji*

19. Do słowa *tolerancja* dopisz:

a) wyrazy bliskoznaczne: .....

b) wyrazy pokrewne: .....

20. Podaj przykłady sytuacji, w których potrzebna jest tolerancja.

.....
.....

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia.

Tyle mówi się teraz o tolerancji. Tolerancja to inaczej cierpliwe znoszenie nawet obcych nam poglądów, wierzeń, zwyczajów, kultur, innych tradycji, spojrzeń, gustów, innej wrażliwości. Człowiek wyrozumiały to ten, który chce zrozumieć motyw działania innych, a nawet swoich przeciwników.

W świetle myśli ludzkiej nie może być potępienia, odrzucenia. Każdy ma prawo do myślenia po swojemu. [...]

W świetle myśli możemy uszanować każde cudze przekonanie, nawet nieszkodliwą wiarę w krasnoludki. Jednakże kiedy przechodzimy w świat rzeczywistych działań – musimy stać się krytyczni, bo pewne poglądy mogą być społecznie szkodliwe. [...]

Istnieje granica tolerancji. Nie możemy być tolerancyjni wobec kłamstwa, nieszczerości, zbrodni, zła, przemocy, gwałtu, przejawów nienawiści.

Prawdziwa tolerancja pozwala na swobodę wyrażania poglądów i nie walczy z tym, co dzieje się w świecie ludzkiej myśli. Wymaga jednak od człowieka szlachetności, odpowiedzialności, uczciwości, prawdy.

Tolerancja jest wielkim słowem, którego nie można nadużywać. Słowo to nie może być zakłamane, nieautentyczne. [...]

Tolerancja nie może być bezkrytyczna, bez granic i musi mieć swój instynkt obronny. Trzeba jej się stale uczyć, jak miłości.

Jan Twardowski, *Mimo wszystko*, Kraków 2003 (fragmenty).

21. Na podstawie powyższego tekstu napisz definicję tolerancji.

.....

.....

.....

.....

22. Wskaż fragment, w którym jest mowa o granicach tolerancji. Dlaczego ich istnienie jest takie ważne? Podaj przykłady zachowań, wobec których nie można być tolerancyjnym.

.....

.....

.....

.....

23. Jakie cechy charakteru i zachowania w sytuacjach trudnych decydują o tym, że uznajemy kogoś za osobę tolerancyjną? Zapisz wybrane przykłady.

.....

.....

.....

24. Czy znasz osoby, które można uznać za tolerancyjne? Wymień je. W jakich sytuacjach ujawniła się ich tolerancja?

.....

.....

.....

.....

Rozprawka

25. Wyjaśnij, na podstawie słownika języka polskiego, co oznaczają poniższe pojęcia.

teza – .....

.....

argument – .....

.....

hipoteza – .....

.....

26. Utwórz wyrazy pokrewne do podanych słów:

rozprawka – .....

argument – .....

27. Przed tobą rozprawka na temat lektur szkolnych. Przeczytaj ją uważnie, a następnie zaproponuj temat tej rozprawki. Wskaż tezę, argumenty, podsumowanie. Odszukaj słownictwo charakterystyczne dla tej formy wypowiedzi. Podkreśl zwroty, wyrażenia.

Twierdzę z całym przekonaniem, że lektury szkolne wcale nie muszą być zmartwieniem dla nas, uczniów. Zależy to od nastawienia młodego czytelnika. Wiem, że wielu uczniów stroni od lektur, traktując je jako zło konieczne. Oczywiście – o wiele łatwiej i wygodniej jest odbierać program telewizyjny: tu nie jest potrzebny wysiłek wyobraźni, wystarczy patrzeć.

Uważam – może trochę przekornie – że wśród lektur szkolnych jest wiele ciekawych książek. Lubię czytać i dlatego żadna z nich nie była dla mnie zmartwieniem. Postaram się to uzasadnić na przykładach omawianych lektur.

Czytanie książek może być miłą rozrywką. Niewątpliwie było nią czytanie komedii Aleksandra Fredry pod tytułem „Zemsta”. Bawiły mnie przechwałki Papkina, śmieszyło do łez dyktowanie listu Dyndalskiemu przez Cześnika. Piszący umieścił niefortunnie powtarzane przez swego pana „mocium panie”. Śmiałam się z kłótni i strasznego zacierzawienia Cześnika i Rejenta. Sprawa śmieszyła mnie tym bardziej, że dotyczyła tak błahej sprawy, jak naprawa muru granicznego. Ubawiły mnie liczne sytuacje spowodowane nieporo-

zumieniem. Na przykład – gdy Waław i Klara chcą prosić Podstolinę o wstawienie u Cześnika, a tymczasem wdowa rozpoznaje w Rejentowiczu swego dawnego ukochanego. Rozśmieszają też powiedzonka impulsywnego Cześnika i pozornie flegmatycznego Rejenta.

Twierdę, że czytanie lektur – nie tylko typu komediowego – jest miłą rozrywką. Każda książka wnosi w życie coś nowego! Jestem przekonana, że lektury poszerzają moje horyzonty i pogłębiają wiedzę z różnych dziedzin. Taką lekturą była książka Henryka Sienkiewicza „W pustyni i w puszczy” – przepiękna geografia Afryki. Wędrowałam razem ze Stasiem i Nel po piaskach Sahary, wśród tropikalnych lasów między Omdurmanem a Faszodą, po sawannie, poznałam świat roślinny i faunę kontynentu afrykańskiego. Książka ta była zarówno pasjonującą opowieścią o przygodach porwanych dzieci, jak i stała się na pewno – nie tylko dla mnie – lekcją odwagi i bohaterstwa. Myślę, że nie trzeba zostać porwanym w dalekiej Afryce, by mieć odwagę świadczyć o swej ojczyźnie, bronić słabszych, opiekować się nimi, mówić prawdę i dzielić się wszystkim. Tego nauczył mnie Staś.

Natomiast w „Krzyżakach” pozwolił mi Sienkiewicz przenieść się do piętnastowiecznej Polski. Mogłam śledzić losy kraju i jego władcy, dworu królewskiego, tryb życia rycerstwa i dam, oczyma wyobraźni zobaczyć średniowieczną Polskę, przeżyć bitwę pod Grunwaldem... Dzięki temu niewątpliwie poszerzyłam wiedzę z mojej ulubionej historii.

Mam też swoją wizję Soplicowa i osób, które gościł Sędzia. Współczuję Jackowi Soplicy. Widzę oczami wyobraźni jego wspaniałą postać. Był on szlachcicem o bujnej przeszłości, ale również człowiekiem o gorącym sercu. Szczerze i z wzajemnością kochał Ewę. Nie dane mu było jednak jej poślubić.

Twierdę z całym przekonaniem, że książka rozwija wyobraźnię człowieka. Zdecydowanie wolę książkę niż film. W swojej wyobraźni kształtuję obraz bohatera literackiego oraz miejsc, w których on występuje. Natomiast oglądając adaptację filmową jakiejś lektury, jestem skazana na wizję reżysera.

Nie sposób pominąć książek Małgorzaty Musierowicz. Ich bohaterami są nasi rówieśnicy, którzy często muszą rozwiązywać trudne sprawy, ich udziałem stają się problemy, które często my przeżywamy. Na przykład „Kłamczucha” ukazuje przeżycia dziewczyny zakochanej w chłopaku. Bohaterka jest prawie w moim wieku i to pozwala mi utożsamić się z nią oraz zastanowić, jak postąpiłabym na jej miejscu.

Książkę uważam za swego przyjaciela. Sięgam po nią w chwilach radosnych i smutnych, gdy tylko pozwala mi na to czas. Dzięki niej kształtuję swoją osobowość. Książka pozwala mi bardzo często odpowiedzieć na trudne pytania, które niesie życie.

Kończąc moją pracę, pragnę jeszcze raz podkreślić, że lektury szkolne wcale nie muszą być koszmarem. Wystarczy tylko ufnie po nie wyciągnąć rękę, a potem przenieść się w inny, może ciekawszy i lepszy świat.

Na podstawie: J. Pelczar, *Jak redagować wypracowania z języka polskiego*, Poznań 1998.

28. Na podstawie podanej rozprawki zredaguj poszczególne argumenty. Ile argumentów dostrzegasz w tej rozprawce?

.....

.....

.....

.....

29. *Mieszkać w mieście* to temat rozprawki. Wypisz w formie argumentów zalety i wady mieszkania w mieście.

Zalety miasta: .....
.....
.....

Wady miasta: .....
.....
.....

30. Leszek Kołakowski wypowiada się o tolerancji. Uzupełnij podany schemat rozprawki na temat *Czy współcześni ludzie zasługują na miano tolerancyjnych?*

Twoja teza: .....

Argumenty: .....
.....
.....
.....
.....

Potwierdzenie tezy: .....

31. Wypisz argumenty do hipotezy *Rozwój techniki – szansą czy zagrożeniem dla człowieka?*

Technika szansą dla człowieka

Argumenty: .....
.....
.....
.....

Technika zagrożeniem dla człowieka

Argumenty: .....
.....
.....
.....

Stanisław Sojka, *Tolerancja*

32. Zwróć uwagę na formę czasownika występującą w pierwszym wersie piosenki. W którym imieniu wypowiedzi się podmiot liryczny?

.....

33. Napisz, jak należy rozumieć słowa zawarte w ostatnim wersie: *Daleko raj, gdy na człowieka się zamykam...*

.....

.....

.....

34. Dobierzcie się w grupy i zaprojektujcie plakat na temat tolerancji. Stwórzcie go na osobnym arkuszu papieru.

Jan Kochanowski, *Serce roście*

35. Określ rymy występujące w wierszu.

.....

36. Wypisz z wiersza wiersza przykłady wskazanych środków stylistycznych.

a) epitety: .....

b) metafory: .....

37. Dopisz synonimy do wyrazu *radość*.

.....

38. Oto przysłowia zawierające słowo *serce*. Uzupełnij je przecinkami.

Bez serca jak wiecie trudno żyć na świecie.

Co z serca idzie to do serca trafi.

Gdzie serce tam i szczęście.

Często łatwiej jest żelazo skruszyć niż poruszyć nieczułe serce.

Serce tam patrzy gdzie oko nie może.

Wiedzą ludzie prości co w sercu gości.

Pisownia nazw mieszkańców

39. Utwórz nazwy mieszkańców od podanych nazw. W razie trudności skorzystaj ze słownika ortograficznego. Uzasadnij pisownię.

Nazwy kontynentów, państw, regionów, miast i wsi	Nazwy mieszkańca, mieszkańców	Uzasadnienie
Polska	Polak, Polacy	mieszkaniec państwa
Łotwa		
Finlandia		
Szkocja		
Japonia		
Szwajcaria		
Azja		
Burgundia		
Ateny		
Kaszuby		
Wilno		
Kolumbia		
Ameryka Północna		
Kociewie		
Korsyka		
Sycylia		
Gorzów Wielkopolski		
Wielkopolska		
Afryka		
Warszawa		
Nowa Zelandia		

40. Napisz wielką lub małą literą podane nazwy geograficzne.

- (b) .....ory (t) .....ucholskie

(w) .....yżyna (m) .....ałopolska

(w) .....yspa (u) .....znam

(k) .....anał (p) .....anamski

(p) .....ółwysep (h) .....el

(k) .....anał (w) .....iślany

(p) .....ółwysep (h) .....elski

(p) .....ółwysep (a) .....peniński

(p) .....ustynia (g) .....obi

(o) .....cean (a) .....tłantyk

Nancy H. Kleinbaum, *Stowarzyszenie umarłych poetów*

41. Odwołując się do zawartego w podręczniku fragmentu powieści *Stowarzyszenie umarłych poetów* oraz do przeprowadzonej w czasie lekcji dyskusji, zastanów się, czy we współczesnym świecie można zachować indywidualność. Jaka jest cena bycia autentycznym? A może konformizm jest lepszym wyborem? Wyraź swoją opinię i ją uzasadnij. Swoją pracę zapisz na osobnej kartce lub w zeszycie.

Dyskusja

42. Ze słownika synonimów wypisz wyrazy bliskoznaczne do słowa *dyskusja*.

.....

.....

43. Podane związki podziel na zwroty i wyrażenia. Wpisz je do odpowiednich kolumn tabeli.

dopuszczać do dyskusji, przewlekać dyskusję, zabierać głos w dyskusji, jałowa dyskusja, publiczna dyskusja, wywołać dyskusję, otworzyć dyskusję, rzeczowa dyskusja, zamknąć dyskusję, burzliwa dyskusja, chaotyczna dyskusja, zawiesić dyskusję, owocna dyskusja

Wyrażenia	Zwroty

44. Wypowiadająca się podczas dyskusji osoba wyraża swój sąd na dany temat. Jaki to sąd – subiektywny czy obiektywny? Uzasadnij swoją odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

45. Przeczytaj poniższy tekst.

Konstanty Ildefons Gałczyński
Teatrzyk Zielona Gęś ma zaszczyt przedstawić
Dyskusję

Dyrektor-Najmniejszego-Teatru-Świata:

Oto macie charakterystyczny przykład dyskusji, gdzie każdy mówi na inny temat,
a wszyscy nie na temat. Pośłuchajcie...

Przewodniczący:

Otwieram niniejszym dyskusję nad prelekcją kol. Pomidora pt. „Moje wrażenia z podróży do Świdra”.

Królikowski:

Co do mnie, mieszkam w Milanówku i się dziwię, że ob. Pomidor nie wspomniał ani słowem o Milanówku. Ja cały czas notowałem. O Milanówku ani słowa. Nas nie dostrzega, co?!

Świerszcz:

Ja właściwie nie umiem przemawiać, ale pozwólcie państwo, że...
(*tu następuje dwugodzinny wybuch wulkanu wymowy, nie mający nic wspólnego z tematem*)

Macierzanka:

Ja chciaabym dwa słowa na temat Balzaka. Dlaczego np. w jednej księgarni jest Balzak, a w księgarni naprzeciwko nie ma Balzaka? Dlaczego? Skończyłam.

Siłacz:

Ze względu na spóźnioną porę proponuję zamknięcie dyskusji.

Przewodniczący:

Ze względu na spóźnioną porę zamykam dyskusję.

Cały szereg osób:

(*budzi się i wychodzi*)

K U R T Y N A

Konstanty Ildefons Gałczyński, *Teatrzyk Zielona Gęś*, Wydawnictwo Iskry, Warszawa 2009, s. 376–377.

46. Na czym polega humor w utworze Gałczyńskiego?

.....

.....

47. Na podstawie tekstu Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego określ, jakie błędy zostały popełnione podczas prowadzenia dyskusji. Wypisz je.

.....

.....

.....

.....

48. Dyskusja powinna być prowadzona przez wybraną osobę – przewodniczącego. Ustalcie, jakie zadania do niego należą, a następnie je zapiszcie.

.....

.....

.....

.....

49. Ułóżcie kodeks zawierający zasady kulturalnej dyskusji. Dlaczego warto przestrzegać tych zasad? Swoje propozycje zapiszcie w zeszytach.

50. Przygotuj swój głos w dyskusji na temat: *Bohaterowie lektur mogą być wzorem dla czytelników*. Pamiętaj o słownictwie podkreślającym twoje zdanie i o podaniu odpowiedniego przykładu, który potwierdzi argument. Swoją wypowiedź zapisz na osobnej kartce lub w zeszytach.

51. Przygotujcie się do dyskusji na temat: *Czy e-booki zastąpią drukowane książki?* Wybierzcie osobę, która będzie ją prowadzić (powinna przygotować m.in. krótkie wprowadzenie). Podzielcie się na dwa zespoły: jeden powinien przygotować argumenty i przykłady z życia codziennego potwierdzające tezę, że e-booki zastąpią drukowane książki, a drugi powinien mieć odmienne zdanie i stosowne kontrargumenty. Następnie przeprowadźcie dyskusję w klasie.

Umberto Eco, *Praca w weekend! Świątokradztwo*

52. Streść w kilku zdaniach zawarty w podręczniku felieton Umberta Eco noszący tytuł *Praca w weekend! Świątokradztwo* z książki *Drugie zapiski na pudełku od zapałek*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

53. Z felietonu Umberta Eco wypisz po jednym przykładzie faktu i opinii.

fakt – .....

opinia – .....

54. Do odpoczynku i pracy nawiązują liczne przysłowia. Jak myślisz – dlaczego? Wyjaśnij sens podanych przysłów.

Kto za często odpoczywa, ten kieszeni nie nadziewa.

.....

Praca żywi, lenistwo psuje.

.....